

CONSONANȚE ȘI REZONANȚE STRATEGICE ÎN CONDIȚII DE NORMALITATE, DE CRIZĂ ȘI DE RISC MILITAR EXTREM

Dr. Gheorghe Văduva

Abstract

*Strategia militară devine, pe zi ce trece, unul dintre domeniile care suportă și va suporta și în viitor dezbatere, opinii, deschideri de tot felul și tot felul de conexiuni, interpretări, interceptări, comentarii și chiar imixtiuni. Așa cum se petrece totdeauna cu ceea ce se cheamă fruct oprit. Desigur, este vorba de partea vizibilă a aisbergului. În adâncuri, lucrurile stau altfel, au o altfel de logică, o altfel de dialectică. O logică a misterului și o dialectică a ceea ce nu se vede, a adâncurilor. Și, considerăm noi, realitatea, deja constatată și confirmată, că partea vizibilă a strategiei (ne referim, desigur, la strategia militară) a intrat în reflectoarele analizelor și dezbaterilor de tot felul nu este nici prea rea, nici bună. Faptul că toată lumea bună își dă cu părerea despre strategia militară (chiar dacă n-o numește așa) reprezintă, până la un punct, un lucru remarcabil. Trăim în văzul lumii și, potrivit adagiului, **homo sum, et nihil humani a me alienum puto** (sunt om și nimic din ceea ce este omenesc nu-mi este străin), trebuie să știm tot ce se poate ști, să gândim la tot ce ne înconjoară și să reflectăm la tot ce suferă schimbare, transformare, devenire. Nu este prea rău, pentru că, în ceea ce privește obiceiul de a face strategie și strategii, nu s-a schimbat mai nimic de-a lungul secolelor. Strategia militară poate fi chiar beneficiară a acestor dezbateri, în pofida faptului că nu-i prea pasă de ele. Ea își urmează drumul ei și, din câte cunoaștem noi, nu renunță niciodată la rațiunea ei de a fi, deși, în ultimele decenii ale secolului trecut, a ieșit masiv de pe porțile domeniului militar și s-a plantat cu succes cam peste tot pe unde a existat și există conflict, inclusiv în economie, în finanțe, în relațiile internaționale etc., dând roade cât se poate de semnificative. Pentru că strategia scoate acțiunea din patul lui Procust, îi dă flexibilitate, abilitate, consistență, inteligență și capacitate de a se adapta la dialectica sau dinamica bogată și creativă a voințelor care se confruntă pentru a rezolva diferendul dintre ele. Strategia militară nu ține numai de arta războiului, ci ea fundamentează, expertizează și pune în operă acel precept al tuturor timpurilor omenirii potrivit căruia **a trăi înseamnă a lupta**.*

Cuvinte-cheie: *strategie, decizie, expertiză, conflict, operativ, tactic.*

Nevoia de conexiune

Strategia militară nu este ceva ininteligibil, dat doar celor capabili de construcții complexe și, adeseori, bizare, ascunse, camuflate, cu semnificații și implicații multiple și conexe, uneori extrem de rigide, alteori, extrem de flexibile, fluide și chiar haotice, deși ea cam așa apare. Strategia militară este o latură semnificativă a componentei militare a vieții oamenilor, un mod complicat de a gândi, a planifica, a organiza și, evident, a acționa în cazul unui război sau al unui conflict militar, în procesul de gestionare (și prin mijloace militare) a unei crize sau într-o situație conflictuală-limită.

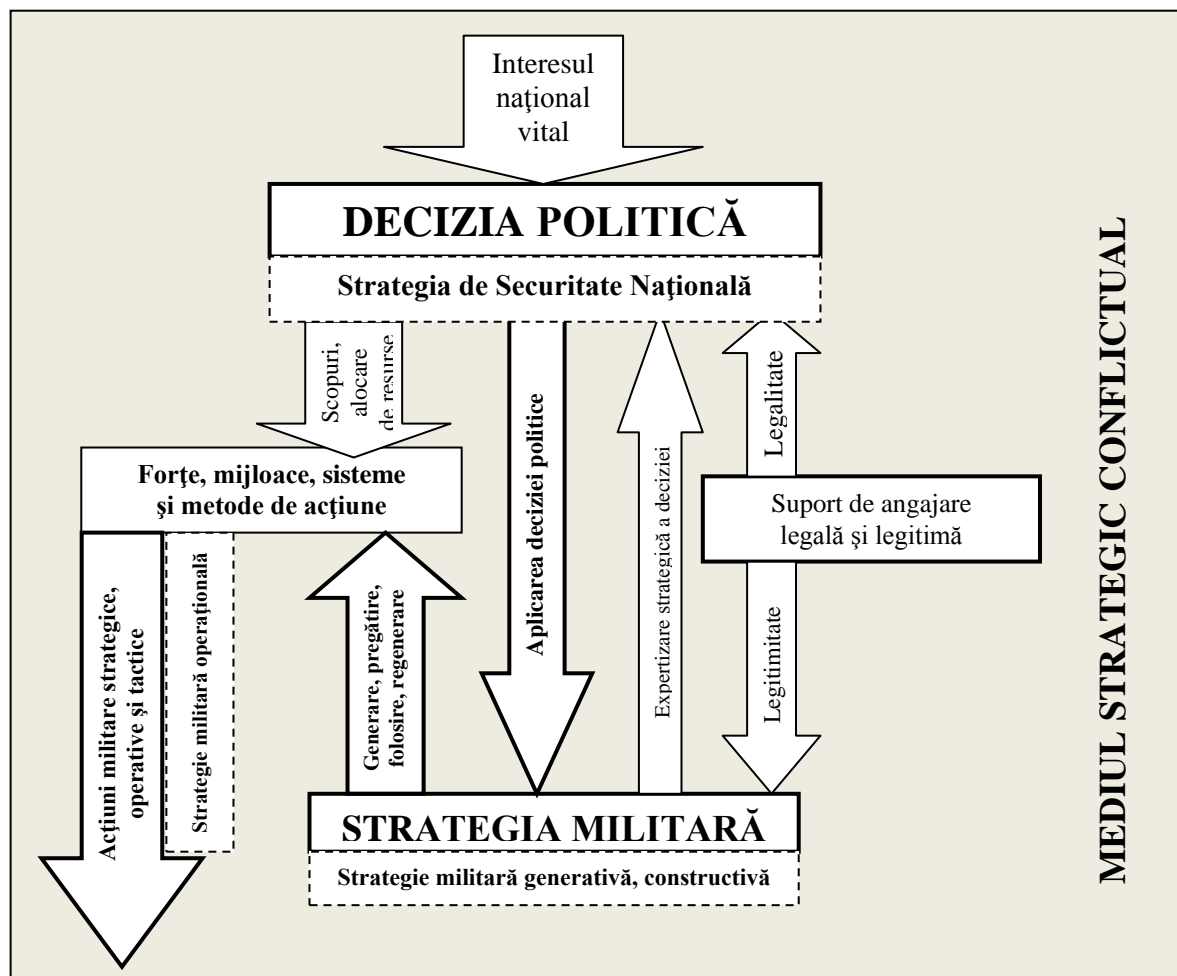
Strategia militară rămâne, în esența ei, știința, priceperea, abilitatea, experiența, arta și metoda de a pune în aplicare, prin mijloace militare, o decizie de mare anvergură (în speță, o decizie politică majoră), în condițiile unui mediu internațional și regional complex condiționat, dificil, conflictual, cu numeroase restricții, provocări, sfidări, pericole, amenințări și vulnerabilități, care cere o filozofie de identificare, calculare și asumare a

riscului implicit, inclusiv a riscului extrem, de elaborare, pe această bază, a unui cadru național (de alianță sau de coaliție) al unui comportament adecvat și, în același timp, de asigurare a unei expertize corespunzătoare sistemelor și proceselor de generare a deciziei politice.

Strategia militară a fost înțeleasă, la originea ei, ca abilitate a oamenilor dotați, a marilor comandanți de a-și depăși adversarul, atât în război, cât și în pregătirea războiului, folosind în mod inteligent forțele, mijloacele și resursele alocate de decidentul politic și, în același timp, de a crea condițiile necesare pentru a obține victoria într-o bătălie sau într-un război, de a realiza scopurile și obiectivele fixate sau propuse. Și, dacă ne gândim bine, așa a și rămas. Ea ține de experiența, pricepera și arta comandamentului militar, a comandantului militar, a managerului militar de a concepe, planifica, organiza, relaționa, operaționaliza și actualiza, într-o manieră realistă, inteligentă și curajoasă, sistemele și procesele acționale, precum și metodologiile care pun în operă o decizie politică, optimizată, desigur, prin filtrul sinergic al unei strategii de securitate națională, de alianță sau de coaliție.

Așadar, strategia militară presupune existența a cel puțin patru elemente majore care se cer conexe în sisteme și procese structurale și acționale pe suport de risc înalt, de cele mai multe ori, de risc extrem, în condițiile unor determinări complexe, cu evoluții imprevizibile și chiar haotice: o *decizie politică* elaborată de cei în drept; un *mediu strategic conflictual*; un *concept strategic de forțe, mijloace, acțiuni și resurse*; un *suport de angajare legală și legitimă*. Toate cele patru componente se condiționează reciproc și, în opinia noastră, nu poate exista unul fără celălalt în dimensionarea și redimensionarea acțiunii strategice.

Intercondiționările (consonanțele și rezonanțele) dintre cele patru elemente sunt sugerate în *Schema nr. 1*, astfel:

Schema nr. 1 Consonanțe și rezonanțe strategice politice și militare decizionale și acționale

După cum se observă, condiționările sunt foarte strânse, dar și foarte flexibile, astfel încât capacitatea de acțiune (la orice nivel de risc) și de reacție-răspuns (la orice nivel al provocărilor, sfidărilor, pericolelor și amenințărilor) să poată fi adaptată cu rezeziune la cerințele efective ale situației. Desigur, strategia militară nu este doar o strategie de acțiune (operațională) și de reacție (de ripostă) în situații-limită, adică în condiții de risc extrem, ci și o *strategie de punere în operă a unei decizii politice pentru orice fel de situație conflictuală*, de la cele care țin de gestionarea, și prin mijloace militare, a crizelor, până la cele de sprijinire a populației, în cazul unor urgențe civile și militare, al unor calamități și dezastre.

Însă, înainte de toate, strategia militară trebuie să răspundă unui comandament extrem de important, fără de care nicio altă acțiune sau reacție, în situații normale, de criză sau de risc extrem nu poate fi posibilă. Este vorba de generarea forțelor și mijloacelor necesare acțiunii preventive, preemptive, de răspuns sau de ripostă. Acțiunile de acest fel sunt, de regulă, complexe, variabile, planificate și, în funcție de situațiile concrete, modelabile și adaptabile la acestea, adică surprinzătoare și chiar intempestive, situându-se pe o plajă foarte largă, în condițiile unor situații complexe, de la trecerea pragului dintre normalitate la anormalitate, până la risc extrem și război.

Generarea forțelor, mijloacelor și acțiunilor nu este o activitate ușoară și bine fixată în politici și strategii imuabile, chiar dacă, la o primă vedere, așa ar trebui să fie. Forțele, mijloacele și resursele necesare acțiunii militare sunt și vor fi totdeauna de ordin special, cu o filozofie specială, de regulă, inaccesibile simțului comun sau înțelegerii comune. Ele se vor situa totdeauna între coordonate mișcătoare, într-un fel, aceleași și mereu altele, între paradoxuri complicate și construcții migăloase și laborioase. Va fi foarte greu de explicat de ce este nevoie de toate acestea, de ce o armată are nevoie de atâtea resurse, de ce trebuie să i se acorde aceste resurse, într-o lume în care violența armată a fost, este și va fi totdeauna condamnată, scoasă în afara legii, respinsă și neacceptată. Simpla afirmație că războiul face parte din ordinea lumii, din vocația și realitatea societății omenești nu convinge și nu impresionează pe nimeni. Este doar un „rău”, ca atâtea alte rele ale lumii, luăm act de el, îl uităm în clipa următoare și mergem mai departe, întrucât viața trece foarte repede și nici nu ne dăm seama câte lucruri considerate absolut necesare, planificate sau nu, înțelese sau nu, au rămas și vor rămâne nefăcute.

O armată se pregătește totdeauna pentru război. Nu săptămâni sau luni, ci zeci de ani, chiar secole, pentru că nici un stat de pe lumea aceasta, mare sau mic, puternic sau slab, nu-și poate permite să nu se pregătească pentru a face față unui risc major și cu atât mai mult unui risc extrem, așa cum este războiul. Declarațiile de tot felul, politicile de armonizare a intereselor lumii, respectul vieții, valorile care s-au acumulat de-a lungul mileniilor, numeroasele acorduri internaționale n-au reușit sub nicio formă să prevină și nici măcar să limiteze sau să tempereze cercetările în domeniul armamentelor, sistemelor perfecționate de arme, armelor nucleare, armelor bazate pe unde, pe laseri, pe nanotehnologii, pe alte tehnologii moderne, unele încă necunoscute chiar pentru lumea științifică evoluată. Niciodată omenirea nu a renunțat la armele sale, iar cele pe care le-a supus tratatelor de neproliferare sau tratatelor de reducere sunt, în general, depășite sau care nu pot fi încă foarte bine controlate.

Lumea este, deci, în esența ei, conflictuală. Iar esența dinamică a lumii n-o reprezintă valorile, ci interesul. Valorile sunt doar baza, suportul civilizațional al lumii, templele și monumentele ei. Dinamicile, adică mișcarea și conflictualitatea, au la bază interesele, nu

valorile. Există conflictualitate politică, economică, socială, informațională și militară. Unii încearcă să acrediteze ideea că există și conflictualitate culturală, că lumea ar fi conflictuală și prin sistemele ei de valori, că valorile Islamului, spre exemplu, sunt opuse valorilor civilizației democratice, sau chiar în raporturi de conflictualitate cu acestea etc. În realitate, valorile lumii nu sunt și nu pot fi conflictuale, întrucât ele nu reprezintă altceva decât acumulările și rezultatelor unor acțiuni care s-au dovedit benefice și durabile. Dacă există o unitate a lumii, apoi ea există pe suportul valoric al acestei lumii, pe arhitectura ei axiologică și patrimonială, pe și în sistemele ei de valori. Conflictuale sunt doar interesele, adică acele scopuri și obiective, acele proiecții acționale care constituie mobiluri și motoare ale acțiunilor de orice fel, de la cele ce țin de accesul la resursele naturale și energetice ale lumii, la înaltele tehnologii, la resursele financiare, la piețe, la infrastructuri până la cele care împart planeta, generează cauzele, își însușesc rezultatele și efectele convenabile.

Politicile, strategiile (inclusiv strategia militară) și acțiunile nu operează însă numai în spațiul intereselor, ci și în cel al suporturilor civilizaționale ale acestei lumi, adică în sfera valorilor, prin intermediul componentelor lor științifice și artistice. De aceea, atunci când vorbim de nivelurile acțiunii militare, spre exemplu, avem în vedere nu doar interesele care generează acțiunea, ci și suportul valoric, structural și organizațional al acțiunii. Este adevărat, acțiunea constă într-un sistem de activități și de evenimente care urmăresc un scop ce se îndeplinește prin atingerea anumitor obiective. Dar acțiunea nu este doar interes, chiar dacă interesul constituie motorul ei principal. Dincolo de acest motor principal se află un suport de înțelepciune, un sistem de valori la care se raportează fiecare rezultat, fiecare produs, fiecare efect.

Strategia militară (și nu numai militară) este, în acest cadru, nu doar știința, experiența, modalitatea și arta de înfăptui o decizie politică, ci și știința, experiența, priceperea, abilitatea, arta și modalitatea de a conștientiza efectul previzibil al unei acțiuni sau al unui complex de acțiuni cu coordonatele axiologice militare și civil-militare ale acestuia. Cu alte cuvinte, strategia militară pune în relație suporturile, mobilurile și nivelurile previzibile ale acțiunii militare într-o arhitectură cu geometrie variabilă și capacitate de adaptare la schimbările așteptate, planificate sau doar bănuite, dar posibile, dar nu oricum, ci într-un context de valori, de legalitate și legitimitate. Uneori, nivelul strategic este în măsură să configureze nivelul operativ și pe cel tactic – pe coordonate strategice consonante sau disonante – și chiar să ofere expertiză strategică nivelului politic, pe aceleași coordonate, alteori, doar semnalează posibila dialectică aleatoare a consonanțelor sau disonanțelor. Acest lucru este foarte important, întrucât, pe de o parte, atrage atenția decidentului politic asupra responsabilităților pe care trebuie să și le asume și, pe de altă parte, conturează mai bine nivelul de risc al acțiunii în plan operativ și în plan tactic.

O posibilă relaționare a acestor niveluri se prezintă în *Schema nr. 2*.

NIVEL	INTERCONEXIUNI		
	Interes (mobil al acțiunii)	Suport axiologic (suport valoric de conexiune)	Efect de interconexiune (așteptat, planificat, realizat)
Politic	➤ Fundamentarea componentei politicii militare (de securitate și apărare) a domeniului militar (arhitecturii, construcției, transformării militare); ➤ Resursele alocate; ➤ Scopul intervenției (acțiunii militare); ➤ Limitele și configurația politică a angajării.	➤ Sistemele de valori ale părților aflate în conflict; ➤ Sfera de intersecție a mulțimii elementelor conținute de decizia politică pe teme de securitate și apărare și mulțimea valorilor care definesc suportul real și durabil al securității și apărării; ➤ Modalitatea în care decizia politică afectează sistemele de valori;	➤ Expertiza strategică oferită de nivelul strategic (și acceptată de nivelul politic), fundamentată pe analiza strategică a interconexiunilor și exprimată în calitatea și realismul argumentelor care susțin sau ponderează (modelează) decizia politică; ➤ Dezvoltare a experienței în planul politicii de securitate și apărare; ➤ Asimilare de rezultate ce pot îmbogăți patrimoniul politico-militar de valori ce țin de securitate și apărare.
Strategic	➤ Scopul și obiectivul strategic; ➤ Nivelul strategic de angajare, în funcție de resursele alocate și limitele stabilite de decidentul politic; ➤ Manevra strategică.	➤ Cultura strategică; ➤ Experiența de război consemnată în lucrări valoroase, în monumente, muzee, dar și în conștiința colectivă a națiunii și a armatei; ➤ Cultura organizațională; ➤ Respectul față de instituția militară; ➤ Calitatea comandamentului strategic; ➤ Încrederea în militar și în comandanți etc.	➤ Capacitatea de a combina interesul cu coordonatele axiologice, de a elabora un suport de expertiză strategică pentru decidentul politic și un suport de cultură strategică pentru o decizie strategică realistă și completă ce va fi transmisă nivelului operativ; ➤ Dezvoltarea culturii strategice necesare comandamentului strategic, comandantului de nivel strategic și statului major.
Operativ	➤ Scopul și obiectivul operației; ➤ Manevra operativă; ➤ Realizarea dispozitivelor cerute; ➤ Proiecția forței.	➤ Cultura operațională; ➤ Spiritul de învingător (sau de sacrificiu); ➤ Cultura organizațională; ➤ Experiența; ➤ Calitatea comandamentului operațional.	➤ Cunoaștere a suporturilor valorice ale deciziei. ➤ Formarea (dezvoltarea), și pe această bază, a unui culturi organizaționale operaționale, foarte necesară în managementul operațiilor.

Tactic	➤ Scopul și obiectivele tactice ale acțiunii de luptă; ➤ Succesul tactic; ➤ Securitatea și protecția forței; ➤ Securitatea și protecția mediului etc.	➤ Experiența de război a luptătorilor și unității; ➤ Tradițiile unității luptătoare; ➤ Coeziunea de luptă; ➤ Cultura organizațională; ➤ Respectul față de valorile unității; ➤ Calitatea luptătorilor etc.	➤ Formarea (dezvoltarea) unei culturi organizaționale a nivelului tactic și a acțiunii tactice. ➤ Motivarea superioară a luptătorilor. ➤ Efecte superior motivate. ➤ Maximizarea așteptării.

Schema nr. 2 Suporturi ale conexiunilor axiologice în dinamica decizională și acțională politică, strategică, operativă și tactică

Consonanțe strategice pe suport de risc militar extrem

Strategia militară nu operează numai cu teorii, experiențe, priceperi, abilități și capacități creative folosite pentru a pune în operă o decizie politică majoră cu privire la întrebuintarea forțelor, mijloacelor, resurselor și acțiunilor militare pentru impunerea voinței proprii asupra adversarului și realizarea unor scopuri și obiective din domeniul securității și apărării. Forțele, mijloacele, resursele și acțiunile militare sunt folosite și în alte scopuri decât cele care țin strict de fenomenul război. Ele sunt forțe de acțiune militară și de reacție militară în orice situație pe care decidentul politic o consideră tratabilă și rezolvabilă prin astfel de mijloace, cu condiția ca intervenția militară să fie legală și legitimă și să respecte principiile și regulile stabilite prin dreptul internațional.

Niciun stat din lume nu-și poate permite să întrețină forțe armate doar pentru a face față unui război, deși o astfel de rațiune nu va dispărea niciodată din filozofia și fizionomia instituției militare. O armată trebuie să răspundă prompt unui comandament strategic național sau internațional, de alianță sau de coalitie, în limitele responsabilităților fixate prin Constituție și legi organice. Astăzi, țara nu se apără numai la frontiere, deși frontierele unei țări vor trebui totdeauna securizate și apărate chiar și atunci când ele vor fi doar simbolice. Atâta vreme cât o țară are parlament, guvern, suveranitate asupra propriului teritoriu și responsabilitate față de trecutul, prezentul și viitorul ei, indiferent care sunt și care vor fi condițiile internaționale, va exista și cerința expresă, vitală, de păstrare a identității naționale, de securizare și apărare a frontierelor proprii și a celor ale aliaților și partenerilor. Numai că, astăzi, frontierele unei țări nu se securizează și nu se apără concentrând diviziile la graniță, construind lucrări de fortificații și dezvoltând o filozofie ostilă a frontierelor-linii care separă și opun. Vremea unor astfel de frontiere a trecut. Astăzi, frontierele celor mai multe dintre țări – mai ales cele ale țărilor care fac parte din Uniunea Europeană – separă, identifică și unesc. Ele sunt expresii ale construirii și dezvoltării unor identități puternice, care vor dura cu adevărat marea identitate europeană. Cel puțin la acest început de secol, după opinia noastră, nu va putea exista o identitate europeană solidă și durabilă decât dacă ea se va baza pe identități naționale (statale) solide și durabile. Metaidentitatea europeană va fi, de fapt, cel puțin în prima ei fază – cea a constituirii și consolidării – o identitate de identități. Or, aceasta presupune respectul frontierelor, securizarea lor, contracararea provocărilor, sfidărilor, pericolelor și amenințărilor, dar ele vizează și reducerea vulnerabilității acestora. În același timp, securitatea fiecărei țări depinde de securitatea celorlalte, de controlul și gestionarea conflictualității, inclusiv prin mijloace militare. Pentru că, în noile condiții, când există în lume peste 12.000 de capete nucleare active, sisteme de arme extrem de performante, rețele transfrontaliere, teroriste și mafiote, fiecare stat devine și trebuie să devină responsabil de gestionarea conflictualității, de soluționarea, inclusiv prin mijloace militare, a crizelor și

conflictelor. Astăzi, dimensiunea morală a actului militar – care, se știe, are, din toate timpurile, valoare strategică – s-a dezvoltat foarte mult, s-a transformat foarte mult. Astăzi, este moral să participi la efortul militar și civil-militar colectiv de control al conflictualității, de gestionare a crizelor și conflictelor armate, nu să nu participi. A nu participa nu înseamnă a nu te amesteca în treburile interne ale unui stat – așa cum o cere dreptul internațional –, ci a nu-l ajuta pe acel stat, care se află în criză sau în pericol, să înlăture acest pericol, să iasă adică din anormalitate și să-și continue viața și punerea în aplicare a proiectelor de dezvoltare economică și socială. Imoral este să stai cu armele în sân, pe motiv că pe tine nu te amenință nimeni la frontiere, și să aștepti ca alții să rezolve crizele și conflictele care se petrec departe de arealul tău, de casa și de masa ta. Provocările, sfidările, pericolele și amenințările sunt departe de tine și, într-o viziune simplistă, ele nu te angajează, nu constituie pentru tine nici un motiv pentru a-ți asuma vreun risc și cu atât mai puțin pentru a fi obligat să consideri că ai putea să-ți asumi un risc extrem, riscul acelei țări care se află într-o criză politico-militară profundă.

Altădată, intervenția militară era considerată nu ca un ajutor necesar, ci ca o agresiune asupra statului respectiv, chiar dacă ea se efectua la solicitarea structurilor legitime de putere ale acelei țări. Însăși această solicitare era pusă sub semnul întrebării, în ceea ce privește legalitatea și legitimitatea ei. Desigur, în unele cazuri, acest semn de întrebare era justificat, în altele nu. Cert este că, la ora actuală, în condițiile globalizării și interconționării provocărilor, sfidărilor, pericolelor și amenințărilor, se globalizează și se interconționază și vulnerabilitățile, și, de aici, și riscurile.

Evoluția riscului militar (calculat, impus, aleatoriu sau asumat) cunoaște o deplasare semnificativă spre limita de sus, spre riscul militar extrem. Iar această reconfigurare a riscului, mai exact, a modalităților de a evalua riscul, face parte din strategie. În opinia noastră, competența, abilitatea, capacitatea și responsabilitatea gestionării riscului militar – de la cel scăzut la riscul extrem – revine domeniului strategic, adică teoreticianului și practicianului strategic, comandamentului strategic și structurilor de studii și cercetări strategice de apărare și de securitate.

Riscul militar extrem este, evident, riscul de război. Dar tot risc militar extrem se cheamă și cel al asumării unor acțiuni militare și civil-militare în teatrele de operații din zonele fierbinți ale lumii, adică riscul gestionării componentelor acute ale conflictualității militare a lumii.

Întreaga strategie militară – de la cea a forțelor la cea a mijloacelor, acțiunilor și resurselor, de la teoria strategiei la practica strategică și chiar la arta strategică – este o strategie de risc, și anume, o strategie de risc extrem, adică o strategie de război sau de conflict armat, de intervenție militară în situații-limită. În fiecare moment al oricărei intervenții – de la riscul scăzut la riscul extrem –, fiecare militar participant își riscă totdeauna viața. Pentru un militar, aproape în orice condiții, oricât ar fi de favorabile – chiar și la instrucția obișnuită –, riscul tinde către limita lui superioară, este un risc extrem. Există o dialectică a riscului militar de care, în opinia noastră, ar trebui să se țină totdeauna seama, atunci când se iau decizii sau când se expertizează deciziile, inclusiv deciziile politice.

În *Schema nr. 3*, sugerăm o posibilă grilă de evaluare a riscului militar.

MISIUNI	EFECTORI	Nivel de risc											
		Scăzut				Mediu			Ridicat			Extrem	
		0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Pregătire, instruire	Politic	■											
	Strategic					■							
	Operativ						■						
	Tactic								■				
	Individual										■		
Intervenție la calamități și dezastre	Politic		■										
	Strategic							■					
	Operativ								■				
	Tactic										■		
	Individual											■	
Misiuni de menținere a păcii	Politic		■										
	Strategic							■					
	Operativ								■				
	Tactic										■		
	Individual											■	
Misiuni de impunere a păcii	Politic					■							
	Strategic									■			
	Operativ										■		
	Tactic											■	
	Individual												■
Misiuni de gestionare a crizelor și conflictelor	Politic					■							
	Strategic									■			
	Operativ										■		
	Tactic											■	
	Individual												■
Combaterea terorismului	Politic										■		
	Strategic											■	
	Operativ												■
	Tactic												■
	Individual												■
Război	Politic												■
	Strategic												■
	Operativ												■
	Tactic												■
	Individual												■

Schema nr. 3 Gradul de risc în diferite tipuri de misiuni

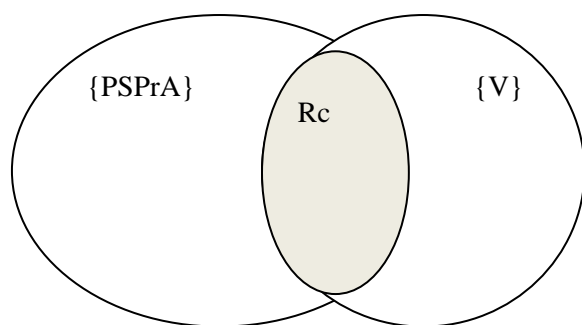
Gradul de risc R_c ar trebui să se determine, după opinia noastră, pe intersecția mulțimii provocărilor, sfidărilor, pericolelor și amenințărilor $\{PSPrA\}$ cu mulțimea vulnerabilităților la acestea $\{V\}$, astfel:

$$R_c = \{PSPrA\} \cap \{V\}$$

Evident, mulțimea PSpA se constituie pe reuniunea mulțimilor provocărilor {P}, sfidărilor {S}, pericolelor {Pr} și amenințărilor {A}.

Fiecare dintre elementele care compun mulțimea PSpA (identificarea concretă a provocării, sfidării, pericolului și amenințării) poate fi evaluat, spre exemplu, pe o scală de la 1 la 10. Făcându-se media, se ajunge la o evaluare a riscului (tot pe o scală de la 1 la 10), iar rezultatul se trece în grila de mai sus. O reprezentare a riscului calculat R_c , ar putea fi de tipul celei sugerate în Schema nr. 4

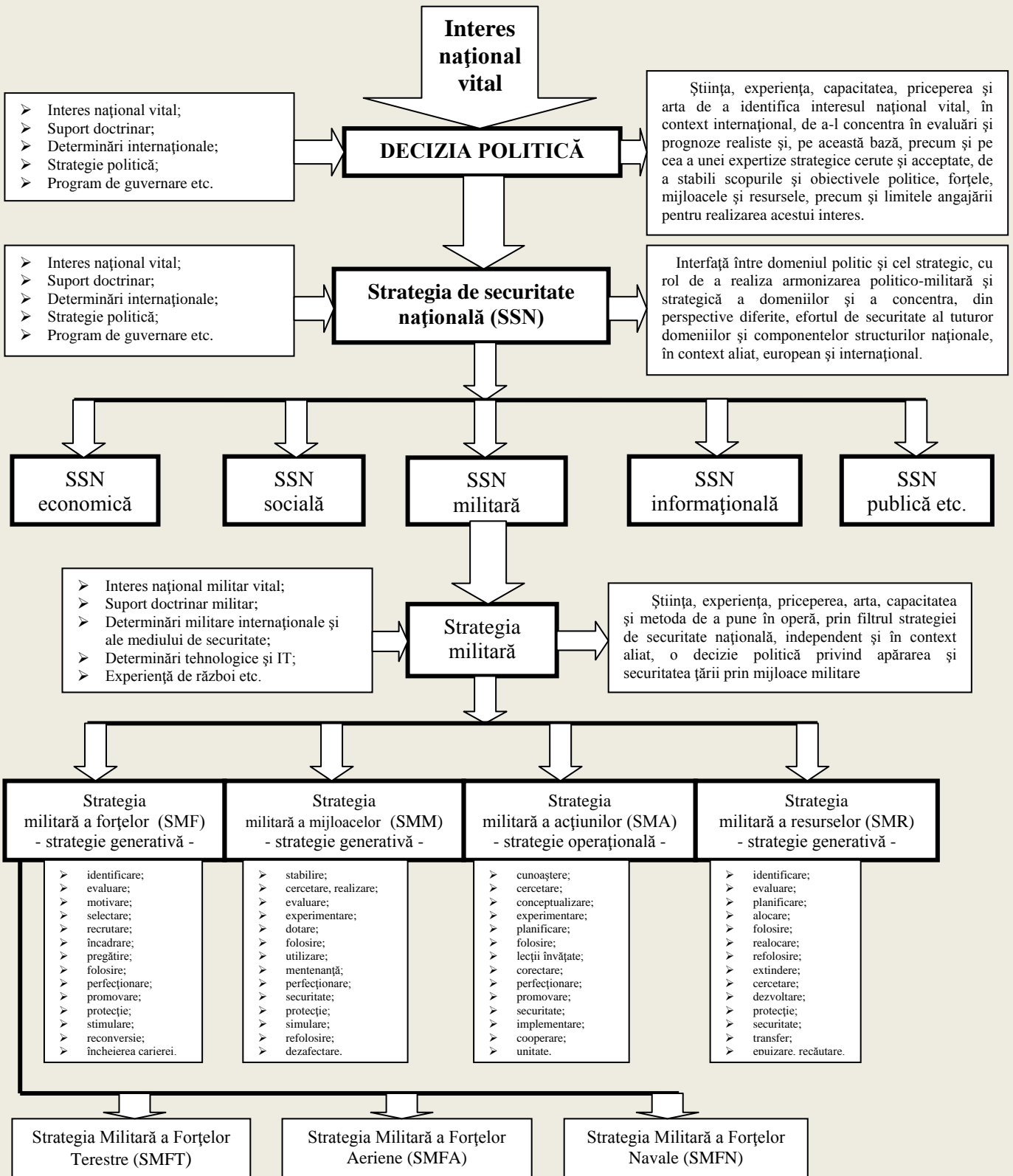
Schema nr. 4 Reprezentarea riscului

Calcularea nivelului de risc ajută la o elaborare realistă a strategiei forțelor, mijloacelor și acțiunilor, și nu doar a unei strategii operaționale eficiente, la corelarea corespunzătoare a tuturor determinărilor, ceea ce permite, pe de o parte, expertizarea consistentă a deciziei politice și, pe de altă parte, punerea ei corectă în operă și controlul permanent al riscului.

Lucrurile acestea nu se realizează însă cât ai bate din palme, ci necesită cunoașterea temeinică a domeniului, informații în timp util, precum și capacitatea de a sesiza, înțelege, evalua și prognoza conexiunile și evoluțiile sistemelor și proceselor militare și civil-militare, în funcție de caracteristicile mediului strategic de securitate și de mulțimea mereu variabilă a provocărilor, sfidărilor, pericolelor și amenințărilor, precum și a vulnerabilităților militare la acestea. O posibilă conexare a determinărilor și conexiunilor în planul strategiei militare este sugerată în *Schema nr. 5*.

Toată această activitate îndelungată, laborioasă și responsabilă ține de domeniul strategiei, de competența și responsabilitatea nivelului strategic, de teoria, practica și arta strategică.

MEDIU STRATEGIC CONFLICTUAL

Schema nr. 5 Determinări și conexiuni ale strategiei militare

Concluzie

Strategia militară se caracterizează prin intensitate, continuitate, flexibilitate și responsabilitate, prin adaptabilitate constructivă și inteligență la caracteristicile mediului de securitate și la dialectica rolului și rostului factorului militar în mulțimea determinărilor, acțiunilor și reglărilor comportamentale în condiții de risc. Strategia militară este o strategie de risc extrem. Modul în care teoria, practica și arta strategică materializează decizia politică în spațiul voințelor care se confruntă, al conflictualității de tip militar, adică al conflictualității extreme, este unul de tip special, care nu poate fi elaborat decât de oameni inteligenți, foarte bine pregătiți, specialiști de mare ținută în domeniul militar, cu foarte multă cultură strategică, și de comandamente strategice și operaționale cu multă experiență și cu mult curaj. Strategia militară este o strategie a conflictualității militare. Ea modelează comportamentul forței militare în condiții de risc extrem. Orizontul ei de așteptare este și va fi totdeauna războiul, adică riscul extrem, care se cere calculat, prognozat și asumat.

Uneori, furați de viteza de transformare a armatelor, de presiunile numeroase care se exercită asupra factorului militar, de multitudinea și diversitatea misiunilor, de conjuncturile tactice cotidiene sau de o mulțime de atâtea alte lucruri mărunte, uităm de această mare artă a curajului de a situa, în același plan, totdeauna complex, dinamic și perfectibil, teoria, experiența, valoarea, capacitatea, inteligența și cumpătarea teoreticianului, comandantului și comandamentului militar strategic sau operațional, sintetizate în ceea ce numim strategie militară.